

Verantwoording

Wroeten in oude archiefstukken, er zijn voor mij weinig dingen prettiger dan juist die activiteit. Ik heb ooit een paar decennia besteed aan het transcriberen – het omzetten naar leesbaar Nederlands – van de Gemertse schepensprotocollen. Tienduizenden akten vertellen over het wel en wee van het dorp in de periode 1473-1810. Dán leer je zo'n Brabants dorpje, trouwens tevens een apart landje, pas echt goed kennen. Bij het 'ja' zeggen op de vraag van de Gemertse Broederschap van Onze Lieve Vrouwe of ik een boekje over de geschiedenis van dit eerbiedwaardig gezelschap wilde samenstellen, kwam die reis door Gimmert vruuger goed van pas. Overigens zijn er wel degelijk ook andere bronnen, zodat het goed mogelijk was de rol die de Broederschap eeuwenlang in de Gemertse samenleving heeft gespeeld, te reconstrueren.

Twee kleine dilemma's wil ik met u delen. Het eerste gaat over de of het Broederschap. Zelf hanteren de Onze Lieve Vrouwe Broeders het lidwoord 'de', maar ook in hun eigen archief en elders wordt met regelmaat 'het Broederschap' gebruikt. Dus in de gewone teksten heb ik gekozen voor de Broederschap, en als ik citeer en daarbij sprake is van het Broederschap, houd ik dát aan. Hetzelfde geldt voor het woord 'dekenen' of 'dekens'.

Het boek is verdeeld in drie hoofdstukken. In hoofdstuk 1 is het eigen archief van de Broederschap, startend in plusminus 1745, het uitgangspunt. In hoofdstuk 2 wordt vooral gekeken naar vroegere bronnen en in hoofdstuk 3 komen de huidige Broeders en Zusters aan het woord.

De eerste twee hoofdstukken bieden niet alleen een nadere kennismaking met de vroegere Broederschap van Onze Lieve Vrouwe, maar onderbouwen ook het 'illustere', de beroemdheid van de 'bruurkes' in het dorp. Het was immers een eerbiedwaardig gezelschap. Iedereen in de vrije, soevereine heerlijkheid der Duitse Orde kende de leden van de Broederschap, een uitermate karakteristiek gezelschap en zelfs tot heden ten dage de verpersoonlijking van de trots op de geschiedenis van Gemert. Het lezen van dit boek biedt de mogelijkheid al vanaf de late middeleeuwen door het dorp te wandelen. Een tocht die vaak bij de – toen nog niet zo oude – Sint Jan uitkomt, en een confrontatie met een leefwereld en een devotie die wij nauwelijks of zelfs niet meer kennen.

In het kader van broeder(en zuster-)schap is het goed te weten dat bij de totstandkoming van dit boek ik steun en hulp heb gekregen van:

- Cas Jamin. Cas heeft de foto's van de corporele stukken van de Broederschap gemaakt. Hoofdstuk 3 is er kleurrijk door geworden;

- Jan Timmers. Jan heeft hoofdstuk 2 kritisch gelezen, zijn aanwijzingen en aanvullingen kwamen goed van pas;
- Ad Otten. Ad heeft eveneens meegelezen en van zijn artikelen in Gemerts Heem en De Streek over de Broederschap is dankbaar gebruik gemaakt;
- de vóór-lezers van de Broederschap die het manuscript doorlazen voor aleer het drukproces aanving. Hun terechte op- en aanmerkingen maken het geschetste beeld van de Broederschap toen en nu compleet en betrouwbaar;
- Mieke Vos. Mieke ontwierp de prachtige omslag van dit boek;
- Ryan Willems. Ryan stroomlijnde de bladspiegel met het overzicht van alle dekens;
- Pepijn Wernaart. Pepijn was steun en toeverlaat bij het lay-outen;
- alle zegliden van de Broederschap, het gemeentearchief Gemert-Bakel en Heemkundekring 'De Kommanderij Gemert'.

Ik wens u een prettige tijdreis en veel leesplezier!

drs. S(imon) F. van Wetten

